ΑΤΤΙΚΟΣ ΤΑΦΟΣ ΤΗΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΣ ΤΡΙΑΚΟΝΤΑΕΤΙΑΣ ΤΟΥ 5ου π. Χ. ΑΙΩΝΟΣ

Τὰ ἀγγεῖα, τὰ δημοσιευόμενα ἐνταῦθα, εὑρέθησαν ἐντὸς τάφου ἀνακαλυφθέντος τυχαίως πρὸ ἐτῶν εἰς τὸ Περιστέρι, ΝΔ. τῶν Ἀθηνῶν [1]. Εἶναι ταῦτα μι-

Εἰκ. 1. Κύλιξ ἀρ. 17539.

κρά, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, καὶ ἁπλᾶ ἀγγεῖα, ἐνδιαφέροντα ὅμως καὶ διὰ τὴν ποικιλίαν τῶν σχημάτων των καὶ διὰ τὰς παραστάσεις των. Τὰ πλεῖστα τούτων ἀποτελοῦν τυπικὰ εὑρήματα τάφων τῆς περιόδου ταύτης· ὅθεν ἡ συνεύρεσις μετ' αὐτῶν ἀγγείων, τῶν ὁποίων ἡ χρονολόγησις δὲν εἶναι ἀκόμη βεβαία, αὐξάνει τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ τάφου τούτου.

1) Ἐρυθρόμορφος κύλιξ, ἀρ. Εὐρ. 17539 (εἰκ. 1 – 4). Ὕψος 0.10, διάμ. ἄνευ τῶν λαβῶν 0.254, διάμ. μετὰ τῶν λαβῶν 0.36 [2].

1 Νῦν εἰς τὸ Ἐθνικὸν Ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον. Ἐπιθυμῶ νὰ ἐκφράσω καὶ ἐνταῦθα θερμοτάτας εὐχαριστίας πρὸς τὸν κ. Ν. Καροῦζον καὶ τὴν κ. Σέμνην Καρούζου, οἱ ὁποῖοι μετὰ μεγάλης καλωσύνης παρεχώρησαν εἰς ἐμὲ τὴν δημοσίευσιν τῶν ἀγγείων τούτων ὡς καὶ τὰς φωτογραφίας αὐτῶν καὶ τὰ σχέδια. Αἱ φωτογραφίαι ἐγένοντο ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Γ. Τσίμα, τὰ δὲ σχέδια ὑπὸ τοῦ καλλιτέχνου τοῦ Μουσείου κ. Ἀ. Κοντοπούλου.

Θερμότατα ὡσαύτως εὐχαριστῶ τὸν Sir JOHN καὶ τὴν Lady BEAZLEY, οἱ ὁποῖοι μετὰ τῆς χαρακτηριζούσης αὐτοὺς φιλοξενίας ἔθεσαν εἰς τὴν διάθεσίν μου τὴν πολύτιμον συλλογὴν τῶν φωτογραφιῶν των.

2 Εὐχαριστῶ τὸν συνάδελφον κ. Νικόλαον Γιαλούρην, ὅστις εἶχε τὴν καλωσύνην, ἐμοῦ κωλυομένης, νὰ λάβῃ τὰς διαστάσεις τῶν ἀγγείων.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
22/09/2024 19:04:37 EEST - 18.224.73.55

Συνεκολλήθη ἐκ τεμαχίων· τὸ ἐλλεῖπον ἱκανὸν μέρος, συμπεριλαμβανομένων ἀμφοτέρων τῶν λαβῶν, συνεπληρώθη διὰ γύψου. Διατήρησις κακή.

Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς κύλικος (εἰκ. 2) παρίστανται δύο μορφαὶ ἱστάμεναι πλησίον ἀλλήλων: ἀνὴρ καὶ γυνή. Ὁ ἀνὴρ ἔχει ἐστραμμένον τὸν κορμὸν κατὰ τὰ τρία τέταρτα πρὸς τἀριστερά· φέρει ἱμάτιον. Τὸ διασωθὲν τμῆμα τῆς μορφῆς ταύτης ὁμοιάζει τόσον πολὺ πρὸς τὸν πρῶτον ἐξ ἀριστερῶν νέον ἐπὶ τῆς ὄψεως Α τοῦ ἐξωτερικοῦ τῆς κύλικος, ὥστε δυνάμεθα, νομίζω, νὰ συμπληρώσωμεν μετὰ

Εἰκ. 2. Παράστασις εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς κύλικος 17539.

βεβαιότητος τὰ ἐλλείποντα ταύτης μέρη συμφώνως πρὸς ἐκεῖνον· οὕτω ἡ κεφαλὴ θὰ ἦτο ἐστραμμένη πρὸς τὰ ὀπίσω, πρὸς τὴν πλησίον δηλ. ἱσταμένην γυναικείαν μορφήν.

Καὶ τῆς μορφῆς ταύτης δυστυχῶς μέγα μέρος ἐλλείπει. Φέρει πέπλον μετὰ μακροῦ ἀποπτύγματος καὶ ὑψώνει τὴν δεξιὰν χεῖρα εἰς τὸ ὕψος τῆς κεφαλῆς.

Τὴν παράστασιν περιβάλλει μαίανδρος διακοπτόμενος κατ᾽ ἄνισα διαστήματα ὑπὸ τετραγώνων πληρουμένων δι᾽ ἀβακωτοῦ.

Εἰς τὸ ἐξωτερικὸν τῆς κύλικος ἔχομεν δύο ζεύγη μορφῶν ἐφ᾽ ἑκατέρας τῶν ὄψεων (εἰκ. 3 καὶ 4). Ὑπὸ τὰς λαβὰς ἀνθεμωτὸν κόσμημα.

Κάτωθεν τῆς παραστάσεως ὑπάρχει ἐξῃρημένη (reserved) ταινία.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
22/09/2024 19:04:37 EEST - 18.224.73.55

Ὄψις Α (εἰκ. 3). Ὁ πρῶτος ἐξ ἀριστερῶν νέος ἀποτελεῖ, ὡς εἴδομεν, ἐπανάληψιν τοῦ ἀνδρὸς τοῦ παρισταμένου εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ἀγγείου. Φέρει ἱμάτιον καὶ στέφανον ἐπὶ τῆς ἀναδεδεμένης κόμης καὶ στρέφει τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ ὀπίσω, πρὸς ἕτερον νεανίαν· οὗτος παρίσταται ὡς ἐάν, ἐνῷ ἐβάδιζε πρὸς τὴν ἀντίθετον κατεύθυνσιν, διέκοψεν αἰφνιδίως τὴν πορείαν του καὶ ἐστράφη διὰ νὰ καλέσῃ τὸν φίλον του, ἐκτείνων συγχρόνως τὴν δεξιὰν χεῖρα πρὸς αὐτόν· διὰ τῆς ἑτέρας χειρὸς κρατεῖ λύραν. Φέρει καὶ οὗτος ἱμάτιον καὶ ἐπὶ τῆς πλουσίας οὔλης κόμης στέφανον.

Ἡ πρὸς τὰ ἀριστερὰ μορφὴ τοῦ ἑτέρου ζεύγους εἶναι Νίκη, φέρουσα χιτῶνα

Εἰκ. 3. Κύλικος ἀρ. 17539 ὄψις Α.

μετὰ κόλπου καὶ ἀποπτύγματος· ἐπὶ τῆς ἀναδεδεμένης κόμης διακρίνεται ταινία. Ἐκ τῆς πρὸ αὐτῆς ἱσταμένης μορφῆς μόνον οἱ πόδες καὶ τὸ κάτω δεξιὸν ἥμισυ τοῦ σώματος μετὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἀπὸ τοῦ ἀγκῶνος διεσώθησαν· παρίσταται αὕτη κατ' ἐνώπιον φέρουσα ἱμάτιον. Κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὴν πληρέστερον σωζομένην Νίκην τῆς ὄψεως Β καὶ ἄλλων ὁμοίων παραστάσεων[1] δυνάμεθα νὰ συμπληρώσωμεν τὴν παράστασιν ταύτην ὡς Νίκην προσφέρουσαν στέφανον εἰς νέον ἱστάμενον πρὸ αὐτῆς.

Ὄψις Β (εἰκ. 4). Τὰ ζεύγη τῆς πλευρᾶς ταύτης ἀποτελοῦνται ἐκ Νίκης προσ-

1 Π. χ. Ἐν τῷ ἐσωτερικῷ κύλικος τοῦ ζωγράφου τῆς Καλλιόπης εἰς Ὀξφόρδην (CV. πίν. 4, 1)· καίτοι ἡ ἐν Ὀξφόρδῃ κύλιξ ὑστερεῖ καλλιτεχνικῶς, ἡ ὁμοιότης τῆς συνθέσεως εἶναι μεγάλη. Ἡ κύλιξ τοῦ Περιστερίου εἶναι, ὡς θὰ ἴδωμεν, ἔργον τοῦ ζωγράφου τῆς Ἐρετρίας. Γνωρίζομεν ὅτι ὁ ζωγράφος οὗτος καὶ ὁ ζωγράφος τῆς Καλλιόπης ἔχουν συνεργασθῆ ἐπὶ μιᾶς κύλικος εἰς Freiburg (ARV, 729, 66). Ἡ σημειουμένη ἐνταῦθα ὁμοιότης ἐπὶ τῶν δύο, ὡς ἄνω, κυλίκων ἐνισχύει τὴν πιθανότητα ὅτι οἱ δύο ἀγγειογράφοι εἰργάσθησαν, ἐπί τι τοὐλάχιστον διάστημα, εἰς τὸ αὐτὸ Ἐργαστήριον.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
22/09/2024 19:04:37 EEST - 18.224.73.55

φερούσης στέφανον εἰς νέον καὶ ἐκ γυναικὸς συνδιαλεγομένης μετὰ νεανίου. Μικρὸν μόνον μέρος τοῦ ἱματίου διεσώθη ἐκ τοῦ νέου τοῦ πρώτου ζεύγους, ἀλλ' οὗτος δύναται νὰ συμπληρωθῇ κατὰ τὸν ὁπωσδήποτε πληρέστερον σωζόμενον νέον τῆς ὁμοίας παραστάσεως τῆς ὄψεως Α καὶ ἰδίως κατὰ τὸν νέον τῆς προαναφερθείσης κύλικος τοῦ ζωγράφου τῆς Καλλιόπης εἰς Ὀξφόρδην. Ἡ Νίκη φέρει χιτῶνα μετὰ κόλπου — δὲν δύναμαι νὰ διακρίνω ἐὰν ὑπάρχῃ ἀπόπτυγμα — καὶ ἐπὶ τῆς κόμης ταινίαν μετὰ ὀρθίων φύλλων, ἐκφυομένων ἐκ ταύτης.

Ἡ γυνὴ τῆς ἑτέρας δυάδος φέρει πέπλον, βαρύ, πλουσίως πτυχούμενον, ἱμά-

Εἰκ. 4. Κύλικος ἀρ. 17539 ὄψις Β.

τιον καὶ στέφανον. Ἡ μορφὴ αὕτη τυπολογικῶς ὁμοιάζει ἀπολύτως — πλὴν τῆς στάσεως τῆς κεφαλῆς — πρὸς τὸν πρῶτον ἐκ δεξιῶν νέον τῆς κύλικος τοῦ ζωγράφου τῆς Ἐρετρίας εἰς τὴν Villa Giulia [1].

Ὁ νέος, πρὸς τὸν ὁποῖον ἡ γυνὴ αὕτη στρέφει τὴν κεφαλήν, φαίνεται ὁμιλῶν πρὸς αὐτὴν καὶ τοὺς λόγους του συνοδεύει δι' ἐκφραστικῆς χειρονομίας τῆς δεξιᾶς χειρός· εἰς τὴν ἀριστερὰν κρατεῖ λύραν. Φέρει ἱμάτιον καὶ ἐπὶ τῆς οὔλης κόμης στέφανον.

Ἡ κάθετος ὄψις τῆς βαθμίδος τῆς σχηματιζομένης ἐπὶ τῆς ἄνω πλατείας ἐπιφανείας τοῦ ποδὸς τῆς κύλικος ὡς καὶ ἡ τοῦ κατωτέρου μέρους αὐτοῦ δὲν καλύπτονται ὑπὸ γανώματος ἀλλ' ἔχουν ἀφεθῆ εἰς τὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ (reserved).

Ἀγάνωτος ἔχει ἀφεθῆ ἐπίσης ἡ κάτω ἐπιφάνεια τοῦ ποδός.

Εἰς τὴν κύλικα ταύτην εὐκόλως ἀναγνωρίζει τις τὴν χεῖρα ἑνὸς τῶν ἱκανωτέρων

1 Mon. Lincei, XXIV, 1916, πίν. 6. (G. BENDINELLI).

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
22/09/2024 19:04:37 EEST - 18.224.73.55

ἀγγειογράφων τῶν ἀμέσως μετὰ τὸν Παρθενῶνα χρόνων, τοῦ ζωγράφου τῆς Ἐρετρίας[1]. Αἱ κύλικες, ἀναμφισβητήτως, δὲν ἀποτελοῦν τὸ πλέον ἀντιπροσωπευτικὸν μέρος τοῦ ἔργου του. Ἡ ἐνταῦθα δημοσιευομένη, καίτοι πολὺ ἐλλιπὴς καὶ ἐφθαρμένη δυστυχῶς, συγκαταλέγεται μεταξὺ τῶν καλυτέρων του. Ἀνήκει μεταξὺ τῶν ἔργων ἐκείνων τοῦ ἀγγειογράφου, εἰς τὰ ὁποῖα οὗτος ἐμφανίζεται ὑπὸ τὴν ἰσχυρὰν ἐπίδρασιν τῶν γλυπτῶν τοῦ Παρθενῶνος καὶ τῶν ἰδανικῶν τὰ ὁποῖα ταῦτα ἐνσαρκώνουν[2].

Τὰ ἀριστουργήματά του ὅμως ἀνήκουν εἰς τὴν ἀμέσως ἑπομένην περίοδον καὶ εἶναι ταῦτα μικρογραφικαὶ κυρίως συνθέσεις, εἰς τὰς ὁποίας ἡ χάρις καὶ τὸ κομψόν — ἰδεώδη τῆς ἐποχῆς ταύτης — εὑρίσκουν τὴν εὐτυχεστέραν των ἔκφρασιν.

Εἶναι προφανὲς ὅτι τὸ θέμα τῆς κύλικος σχετίζεται πρὸς ἑορτασμὸν νίκης τινὸς ὑπὸ νέων εἰς μουσικὸν π.χ. ἀγῶνα ἢ εἰς τὸν στίβον.

Περὶ τὸ 430 π. Χ.

2) Ἐρυθρόμορφος λεκανὶς[3] τύπου Α[4] Ἀριθ. Εὐρ. 17534 (εἰκ. 9, 8). Ὕψος

1 ARV, 724-729 καὶ 964. Paralipomena σποράδην. RICHTER καὶ HALL, σ. 177. G. M. A. RICHTER, Attic Red-figured vases, a Survey, σ. 132 ἑξ. JHS XLVIII, 1928, σ. 19 ἑξ. (A. PEREDOLSKI). C. H. E. HASPELS, Bulletin van de Vereeniging tot Bevordering der Kennis van de Antieke Beshaving 1954, XXIX, ἀνάτυπον σ. 3 - 5. Πλὴν τῆς προαναφερθείσης κύλικος ἐν Villa Giulia πβλ. τὸ πρόσωπον τοῦ νέου τοῦ κρατοῦντος λύραν ἐπὶ τῆς ὄψεως Α πρὸς τὸ τοῦ νέου ἐπὶ τεμαχίου οἰνοχόης ἐν Ὀξφόρδῃ (1921, 869. CV. πίν. 43, 10) καὶ ἑτέρου νέου ἐπὶ οἰνοχόης ἐν τῷ Βρετ. Μουσείῳ (E 564. ARV, 726, 20)· τὴν κεφαλὴν τοῦ νέου τοῦ κρατοῦντος λύραν ἐπὶ τῆς ὄψεως Β πρὸς τὸν Διόνυσον τῆς ἀρυβαλλοειδοῦς ληκύθου ἐν Βερολίνῳ (2471. PFUHL, εἰκ. 560). Ἐνδύματα ὡς τὰ τῶν Νικῶν ἀπαντοῦν συχνάκις εἰς τὸ ἔργον του· πβλ. π.χ. μορφὰς ἐπὶ τῆς πυξίδος εἰς Worcester Mass. (ARV, 726, 26) καὶ ἐπὶ τῆς πυξίδος ἐν τῷ Βρετ. Μουσείῳ (E 777. F. R. πίν. 57, 3) καὶ ἰδίως τὴν Γλαύκην καὶ Γαλήνην. Πρὸς τὰς πτέρυγας τῶν Νικῶν πβλ. τὰς πτέρυγας τῆς Ἠοῦς ἐπὶ τῆς κύλικος ἐν Μονάχῳ (7638. ARV, 729, 70) καὶ τοῦ Ἔρωτος ἐπὶ τεμαχίου κύλικος μὲ χαμηλὸν πόδα (stemless cup) εἰς Leningrad (4242. JHS XLVIII, 1928, πίν. 7, 3).

Τὸ κόσμημα τῶν χειρῶν ἐπαναλαμβάνεται, ὀλιγώτερον ἢ περισσότερον ὅμοιον, ἐπὶ ἄλλων κυλίκων τοῦ ζωγράφου τῆς Ἐρετρίας· πλησιέστερον πάντων ἵσταται κύλιξ ἐν Βασιλείᾳ (ARV, 728, 56).

2 Χαρακτηριστικὰ εἶναι τὰ βαρέα πολύπτυχα ἱμάτια, ἡ πλαστικότης τῶν πτυχώσεων, τὰ εὔρωστα σώματα ἐφήβων καὶ γυναικῶν, αἱ εὐγενεῖς μορφαί, αἱ ἐκφραστικαὶ χειρονομίαι (πβλ. π. χ. τὴν δεξιὰν χεῖρα τοῦ νέου τοῦ κρατοῦντος λύραν ἐπὶ τῆς ὄψεως Β πρὸς τὴν τῆς μορφῆς ὑπ' ἀριθ. 63 ἐπὶ τῆς πλακὸς 25 τοῦ νοτίου τμήματος τῆς ζῳφόρου. A. H. SMITH, The Sculptures of the Parthenon, 1910, πίν. 84). Ἀξιοσημείωτος εἶναι καὶ ἡ ὁμοιότης τῆς ἀποδόσεως τῶν πτερύγων (πβλ. A. H. SMITH, ἔ. ἀ. πίν. 14 D 143 καὶ 144).

3 LETRONNE, Journal des Savants 1837, σ. 747. NICOLE, Meidias, 1908, σ. 99. F. R. Κείμενον τόμ. II, 1909, σ. 37 - 38, J. D. BEAZLEY, V. A., 1918, σ. 188. RICHTER - MILNE, 1935, σ. 23 - 24 μετὰ περαιτέρω βιβλιογραφίας.

4 Ἡ λεκανίς, σχῆμα συγγενὲς τῆς πυξίδος, παρουσιάζει ἀρκετὴν ποικιλίαν τύπων, ὧν οἱ σπουδαιότεροι εἶναι οἱ ἑξῆς:

1. *Τύπος Α*, πῶμα μετὰ κομβιοειδοῦς ἄνω ἀπολήξεως, λαβαὶ συνήθως ταινιοειδεῖς σπανιώτερον στρογγύλης τομῆς, συνήθως μετ' ἀνεστραμμένων τῶν ἄκρων. Ποὺς δισκοειδὴς ἢ ἔχων τὴν μορφὴν ἀνεστραμμένου ἐχίνου.

Συνήθως αἱ λεκανίδες τοῦ τύπου αὐτοῦ ἢ φέρουν παράστασιν ἐπὶ τοῦ πώματος ἢ τὸ ὅλον ἀγγεῖον καλύπτεται διὰ μέλανος γανώματος. Σπανιώτερον ἀπαντοῦν λεκανίδες τελείως ἀγάνωτοι ἢ φέρουσαι ὡς διακόσμησιν ζώνας μέλανος γανώματος ἢ μίαν μόνον ζώνην γραμμωτοῦ κοσμήματος μεταξὺ τῶν λαβῶν.

2. *Τύπος Β*, εἶναι ὁ καλούμενος ὑπὸ τοῦ Sir JOHN BEAZLEY Λυκίνειος τύπος (CV. Oxford σ. 118, πίν. 65, 13). Περίτεχνος ἄνω ἀπόληξις τοῦ πώματος, λαβαὶ στρογγύλαι ἐστραμμέναι πρὸς τὰ ἔσω. Δισκοειδὴς ποὺς ἔχων τὴν κάθετον ἐπιφάνειαν κοίλην.

Αἱ λεκανίδες τοῦ τύπου αὐτοῦ καλύπτονται συνήθως ἐξ ὁλοκλήρου διὰ γανώματος.

3. *Τύπος Γ*, ἡ ἄνω ἀπόληξις τοῦ πώματος ἔχει ἐνταῦθα σχῆμα κολούρου κώνου ἀνεστραμμένου· αἱ λαβαὶ ἔχουν τὸ σχῆμα πτερνιστήρων, δηλ. μετ' ἀποφύσεως κατὰ τὴν κορυφὴν τοῦ τόξου των, ὁ ποὺς ἔχει τὴν μορφὴν ἢ ἐχίνου ἀνεστραμμένου ἢ δίσκου, μετὰ κοίλης τῆς καθέτου αὐτοῦ ἐπιφανείας, ἢ δακτυλίου.

Αἱ λεκανίδες τοῦ τύπου τούτου ἢ καλύπτονται ἐξ ὁλοκλήρου διὰ μέλανος γανώματος ἢ φέρουν ζώνην

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
22/09/2024 19:04:37 EEST - 18.224.73.55

μετὰ πώματος 0.096, διάμ. μετὰ πώματος 0.139, διάμ. μετὰ λαβῶν 0.21, διάμ. ἄνευ λαβῶν 0.13. Τὸ πῶμα συνεκολλήθη ἐκ τεμαχίων. Αὖλαξ περὶ τὴν ἕνωσιν τῆς κομβιοειδοῦς ἄνω ἀπολήξεως τῆς λαβῆς τοῦ πώματος μετὰ τοῦ στελέχους αὐτῆς· ποὺς εἰς σχῆμα ἀνεστραμμένου ἐχίνου.

Περὶ τὸ κέντρον τῆς κομβιοειδοῦς ἄνω ἀπολήξεως τῆς λαβῆς τοῦ πώματος

Εἰκ. 5. Παράστασις ἐπὶ τοῦ πώματος τῆς λεκανίδος ἀρ. 17534.

ὡς καὶ περὶ τὴν βάσιν τοῦ στελέχους αὐτῆς ἰωνικὸν στικτὸν κυμάτιον. Ἀκολουθεῖ παράστασις, περὶ ἧς εὐθὺς κατωτέρω. Ὅμοιον ἰωνικὸν κυμάτιον ἐπὶ τοῦ πρὸς τὰ κάτω ἐστραμμένου πέρατος τοῦ πώματος. Μεταξὺ τῶν λαβῶν ζώνη ἐκ πέντε ἀνθεμίων· ὑπ᾽ αὐτὴν καὶ καθ᾽ ὅλην τὴν περιφέρειαν τοῦ ἀγγείου ὑπάρχει ἐπίσης ἰωνικὸν στικτὸν κυμάτιον οὕτως ὥστε, ὅταν τὸ ἀγγεῖον φέρῃ τὸ πῶμα αὐτοῦ, ἡ ζώνη τῶν ἀνθεμίων περιορίζεται ἐκ τῶν ἄνω καὶ ἐκ τῶν κάτω ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ κοσμήματος.

ἰωνικοῦ κυματίου ἢ ἀνθεμίων ἐπὶ τοῦ πώματος καὶ ἑτέραν ζώνην πληρουμένην διὰ καθέτων κυματοειδῶν γραμμῶν μετσξὺ τῶν λαβῶν.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
22/09/2024 19:04:37 EEST - 18.224.73.55

Ἡ ἐπὶ τοῦ πώματος παράστασις (εἰκ. 5) ἀποτελεῖται ἐξ ἕξ γυναικείων μορφῶν, διηυθετημένων εἰς δύο ὁμάδας ἐκ τριῶν ἑκάστη· αὗται παρίστανται παίζουσαι παιδιάν τινα.

Ὁμὰς πρώτη: εἰς τὸ μέσον γυνὴ καθημένη ἐπὶ ἐξάρματός τινος τοῦ ἐδάφους κρατοῦσα εἰς τὴν δεξιὰν χεῖρα ῥάβδον· φέρει ἀχειρίδωτον χιτῶνα καὶ σάκκον· στρέφει τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ ὀπίσω, ὅπου νεᾶνίς τις παρίσταται εἰς ὁρμητικὴν πρὸς τὰ ἐμπρὸς κίνησιν ἐκτείνουσα τὰς χεῖρας ὑπεράνω ἀντικειμένου τινὸς ἔχοντος σχῆμα Γάμμα, ἐμπεπηγμένου ἐντὸς τοῦ ἐδάφους. Αὕτη φέρει ἀχειρίδωτον χιτῶνα καὶ βραχιόλια εἰς ἀμφοτέρας τὰς χεῖρας. Πρὸς τὰ ἀριστερὰ τῆς καθημένης γυναικὸς ἑτέρα νεᾶνις παρίσταται τρέχουσα ὁρμητικῶς καὶ κρατοῦσα εἰς τὴν ὑψουμένην δεξιὰν χεῖρα στρογγύλον τι ἀντικείμενον, πιθανώτατα σφαῖραν· αὕτη «ζυγίζει» καὶ ἑτοιμάζεται νὰ βάλῃ διὰ τῆς σφαίρας κατὰ τοῦ ἀντικειμένου τοῦ ἐσφηνωμένου εἰς τὸ ἔδαφος. Φέρει πέπλον, σφενδόνην καὶ βραχιόλια.

Ὁμὰς δευτέρα: Εἰς τὸ μέσον ἵσταται γυνὴ στηριζομένη διὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἐπὶ μακρᾶς ῥάβδου· φέρει χειριδωτὸν χιτῶνα, ἱμάτιον καὶ βραχιόλιον εἰς τὴν δεξιὰν χεῖρα. Ἀτενίζει πρὸς νεάνιδα, ἥτις, ὡς ἡ ἀντίστοιχος μορφὴ τῆς πρώτης ὁμάδος, «ζυγίζει» διὰ νὰ βάλῃ κατὰ ὁμοίου ἀντικειμένου ἐσφηνωμένου ὡσαύτως ἐντὸς τοῦ ἐδάφους· φέρει ἀχειρίδωτον χιτῶνα, σφενδόνην καὶ βραχιόλιον εἰς τὴν ἀριστερὰν χεῖρα· ἡ μορφὴ αὕτη ἔχει ἀποδοθῆ κατὰ κάπως περίεργον τρόπον· δηλ. ὡς ἐάν, ἐνῷ ἔτρεχε πρὸς τ' ἀριστερά, ἐστάθη αἰφνιδίως καὶ στρέψασα τὸ μὲν ἄνω ἥμισυ τοῦ σώματος κατ' ἐνώπιον τὴν δὲ κεφαλὴν πρὸς τὰ δεξιά, ἑτοιμάζεται νὰ βάλῃ. Ἐκ τῆς ἀντιθέτου κατευθύνσεως ἑτέρα νεᾶνις, ἐκτείνουσα ἀμφοτέρας τὰς χεῖρας, σπεύδει πρὸς τὸ βαλλόμενον ἀντικείμενον· φέρει καὶ αὕτη ἀχειρίδωτον χιτῶνα, σφενδόνην καὶ βραχιόλια.

Τὸ παίγνιον τοῦτο [1] παρίσταται, ὅσον γνωρίζω, ἐπὶ τεσσάρων ἄλλων ἀγγείων, ἁπάντων ἐρυθρομόρφων καὶ τῆς αὐτῆς πρὸς τὸ ἐξεταζόμενον ἐνταῦθα περιόδου. Τὰ ἀγγεῖα ταῦτα εἶναι: 1) πυξὶς εἰς Νέαν Ὑόρκην [2] 2) οἰνοχόη (τύπου 3, χοῦς) ἐπίσης εἰς Νέαν Ὑόρκην [3] 3) ρυτὸν ἐκ Cheikh Zenad [4] καὶ 4) ἀρυβαλλίσκος εἰς τὴν Συλλογὴν τοῦ Earl of Elgin εἰς Broomhall [5]. Καὶ εἰς τὰ τέσσαρα ταῦτα ἀγγεῖα δύο μόνον πρόσωπα λαμβάνουν μέρος εἰς τὸ παίγνιον· ἐκ τούτων τὸ ἓν βάλλει διὰ σφαίρας ἢ λίθου κατὰ ἀντικειμένου ἐσφηνωμένου ἐντὸς τοῦ ἐδάφους ἢ ἁπλῶς ἱσταμένου ἐπ' αὐτοῦ· τὸ σχῆμα τοῦ βαλλομένου ἀντικειμένου ποικίλλει. Ἐκ τῶν παραστάσεων τούτων καθίσταται, νομίζω, προφανὲς ὅτι ὁ ἀντικειμενικὸς σκοπὸς τοῦ βάλλοντος εἶναι ἡ κατάρριψις τοῦ βαλλομένου ἀντικειμένου καὶ τοῦτο προξενεῖ ποιάν τινα ἀνησυχίαν εἰς τὸν συμπαίκτην αὐτοῦ. Πάντα τὰ στοιχεῖα ταῦτα

1 Περὶ τούτου βλέπε Syria, VII, 1926, σ. 207 καὶ VIII, 1927, σ. 174 (E. POTTIER). A. KLEIN, Child Life in Greek Art, 1932, σ. 19· H. MC CLEES, The daily Life of Greeks and Romans, 1925, 42-43. Die Antike, VI, 1930, σ. 169 (L. DEUBNER).

2 Μητροπολιτικὸν Μουσεῖον, 06.1021.119. Coll. Canessa σ 69, 240 πίν. 17. RICHTER καὶ MILNE, 1935, εἰκ. 140 (διὰ τὸ σχῆμα). H. MC CLEES ἔ. ἀ. σ. 43, εἰκ. 51. Die Antike, ἔ. ἀ. σ. 166 εἰκ. 12 (σχέδιον ἀλλοιοῦν κατὰ πολὺ τὴν παράστασιν). Syria, VIII, 1927, σ. 174.

3 Μητροπολιτικὸν Μουσεῖον, 27.78.48, A. KLEIN, ἔ.ἀ. πίν. 20, E. G. VAN HOORN, Choes and Anthesteria, 1951, ἀρ. 281.

4 Syria, VIII, 1927, σ. 174. Die Antike, ἔ. ἀ. σ. 167, εἰκ. 13.

5 BSA XXIX, 1927-28, σ. 209, εἰκ. 8.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
22/09/2024 19:04:37 EEST - 18.224.73.55

ἐνθυμίζουν τὴν περιγραφὴν τοῦ παιγνίου τοῦ ἐφεδρισμοῦ ὑπὸ τοῦ ΠΟΛΥΔΕΥΚΟΥΣ[1]: *ὁ δ' ἐφεδρισμός, λίθον καταστησάμενοι πόρρωθεν αὐτοῦ στοχάζονται σφαίραις ἢ λίθοις ὁ δ' οὐκ ἀνατρέψας τὸν ἀνατρέψαντα φέρει, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπειλημμένος ὑπ' αὐτοῦ, ἕως ἂν ἀπλανῶς ἔλθῃ ἐπὶ τὸν λίθον, ὃς καλεῖται δίορος*». Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ὁ δίορος ἐπὶ τῶν ἄνωθι ἀναφερομένων ἀγγείων δὲν ὁμοιάζει πρὸς λίθον ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τεσσάρων ἄλλων ἀγγείων[2], ἐπὶ τῶν ὁποίων παρίσταται ἀναμφισβητήτως τὸ δεύτερον στάδιον τοῦ παιγνίου, δηλ. ὁ κυρίως ἐφεδρισμός, ἐξ οὗ τὸ ὅλον παίγνιον ἔλαβε τὸ ὄνομα, ὁ δίορος ποικίλλει καὶ δὲν ὁμοιάζει πάντοτε πρὸς λίθον. Εἶναι πιθανὸν ὅτι ὁ δίορος ἦτο ἐνίοτε ἐκ ξύλου, ὡς συμβαίνει εἰς συγγενῆ παίγνια παιζόμενα σήμερον ἐν Ἑλλάδι[3].

Αἱ χεῖρες ἐσωτερικῶς, ὡς καὶ ἡ κάτω ἐπιφάνεια τοῦ ποδός, εἶναι ἄνευ γανώματος. Ἐπὶ τοῦ πυθμένος: μέλαινα στιγμὴ κατὰ τὸ κέντρον αὐτοῦ καὶ μέλας κύκλος κατὰ τὴν περιφέρειάν του.

Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ἀγγείου ὡς καὶ τοῦ πώματος αὐτοῦ ἔχουν καλυφθῆ διὰ γανώματος. Φειδωλὴ χρῆσις ἀναγλύφου περιγράμματος.

Τὸ ἀγγεῖον τοῦτο ἀνήκει εἰς πολυπληθῆ ὁμάδα, ἀποτελουμένην κυρίως ἐκ λεκανίδων καὶ πυξίδων προερχομένων ἐξ ἐργαστηρίων, εἰς τὰ ὁποῖα ἀγγειογράφοι κατωτέρας ἀξίας εἰργάζοντο, ἄλλος περισσότερον ἄλλος ὀλιγώτερον, κατὰ τὴν παράδοσιν τοῦ ζωγράφου τοῦ Μειδίου. Αἱ παραστάσεις σχετίζονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πρὸς τὴν ζωὴν τῶν γυναικῶν, πρὸς χρῆσιν ἄλλωστε τῶν ὁποίων καὶ τὰ ἀγγεῖα ταῦτα προωρίζοντο.

Ζώνη ἀνθεμίων μεταξὺ τῶν λαβῶν εἶναί τι ἀσύνηθες, ὡς παρατηρεῖ ὁ Sir JOHN BEAZLEY[4].

Πλησιέστερον κατὰ τὴν τεχνοτροπίαν ἵσταται τεμάχιον πώματος λεκανίδος εἰς Göttingen[5].

3) Λεκανὶς τύπου Β. Ἀριθ. Εὐρ. 17533 (εἰκ. 9, 6) Ὕψος μετὰ πώματος 0.098, ὕψος ἄνευ πώματος 0.057, διάμ. πώματος 0.133, διάμ. στομίου 0.12, διάμ. μετὰ λαβῶν 0.191. Τὸ πῶμα ἔχει συγκολληθῆ ἐκ δύο τεμαχίων.

Ἡ κωνοειδὴς ἄνω ἀπόληξις τῆς λαβῆς τοῦ πώματος εἶναι μέλαινα ἄνωθεν

1 Θ 119.

2 α) Ἀμφορεὺς εἰς Κοπεγχάγην, Μουσεῖον Thorvaldsen 99, ὑπὸ τοῦ ζωγράφου τοῦ Γήρατος (Geras Painter ARV, 175, 19, Die Antike ἔ.ἀ., πίν. 20).

β) Οἰνοχόη εἰς Βερολῖνον (Die Antike ἔ.ἀ., σ. 175, εἰκ. 26).

γ) Ἀγγεῖον εἰς Βρυξέλλας (R. 327, Mon. I, πίν. 47, ὅπου τὸ παίγνιον ἑρμηνεύεται ὡς ἡ ἐνκοτύλη).

δ) Σκύφος Ἰταλιωτικῆς τεχνοτροπίας εἰς Providence (CV. πίν. 28, 2. Ὡς παίγνιον δὲν ἑρμηνεύεται καὶ τὸ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἀντικείμενον — ὁ δίορος — περιγράφεται ὡς «perhaps the base of an incense burner». Πρόκειται ἀσφαλῶς καὶ ἐδῶ περὶ τοῦ ἐφεδρισμοῦ καὶ ὁ δίορος συνίσταται πιθανὸν ἐκ λίθων ἐπαλλήλων (βλ. καὶ JHS LIII, 1933, σ. 311-312 (βιβλιοκρισία J. D. BEAZLEY).

3 Καίτοι δὲν φαίνεται νὰ διεσώθη ὁ ἐφεδρισμὸς ὡς αὐτοτελὲς παίγνιον μέχρι σήμερον, δύναταί τις οὐχ ἧττον ν' ἀνεύρῃ τὰ συγκροτοῦντα αὐτὸν στοιχεῖα εἰς παίγνια παιζόμενα σήμερον ἐν Ἑλλάδι, δηλ. τὴν διὰ λίθου ῥῖψιν ἀντικειμένου τοποθετουμένου ἐπὶ τοῦ ἐδάφους (π. χ. «Φίτσος», «Τρία πετραδάκια») ἢ τὸν κυρίως ἐφεδρισμὸν ὡς ποινήν (π. χ. «Ἀμάδες - Καβάλες», «Λακκουβάκια»).

4 Γνωρίζω δύο ἀκόμη λεκανίδας ὁμοίου τύπου μετὰ παραστάσεως ἐπὶ τοῦ πώματος καὶ ζώνης ἀνθεμίων μεταξὺ τῶν λαβῶν:

1) Ὀξφόρδη, Sir JOHN BEAZLEY. 2) Ἀθῆναι, Ἐθν. Ἀρχ. Μουσεῖον ἀρ Εὐρ. 14.507.

5 P. JACOBSTHAL, Göttinger Vasen, πίν. 15, 47.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
22/09/2024 19:04:37 EEST - 18.224.73.55

καὶ ἄνευ γανώματος κατὰ τὰ πλάγια. Περὶ τὴν βάσιν τῆς λαβῆς καὶ κατὰ τὸ πέρας τῆς ἄνω ἐπιφανείας τοῦ πώματος ὑπάρχει ἰωνικὸν κυμάτιον, ἔχον μέλανα πυρῆνα καὶ διπλοῦν περίγραμμα [1].

Μεταξὺ τῶν λαβῶν ὑπάρχει ζώνη πληρουμένη ὑπὸ καθέτων κυματοειδῶν γραμμῶν[2]. Λαβαὶ ἀγάνωτοι ἐσωτερικῶς. Ἡ κάτω ἐπιφάνεια τοῦ ποδὸς καὶ ὁ πυθμήν — πλὴν ἑνὸς κύκλου μετὰ στιγμῆς κατὰ τὸ κέντρον αὐτοῦ — εἶναι ἀφειμένα εἰς τὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

Εἰκ. 6. Ἀρυβαλλίσκος ἀριθ. 17538.

4) Ἀρυβαλλίσκος ἄνευ χειρῶν, ἔχων στρογγύλον πυθμένα[3]. Ἀριθ. Εὐρ. 17538 (εἰκ. 6, 7, 9, 5). Ὕψος 0.05. Συνεκολλήθη ἐκ τεμαχίων· ἐλλείπουν ὁ λαιμὸς μετὰ τοῦ στομίου καὶ τμῆμα τῆς κοιλίας.

Ἐπὶ τοῦ ὤμου, ὡς καὶ κάτωθεν τῆς παραστάσεως, ἰωνικὸν κυμάτιον. Ἐπὶ τοῦ πυθμένος ἐξῃρημένος κύκλος. Τὸ θέμα τῆς παραστάσεως εἶναι εἰλημμένον ἐκ τῆς ζωῆς τοῦ Σχολείου. Γενειοφόρος ἀνήρ, ὁ διδάσκαλος, κάθηται ἐπὶ κλισμοῦ· τὸ κάτω ἥμισυ τῆς μορφῆς, τὸ ὁποῖον, ὡς συνήθως, θὰ ἐκαλύπτετο ὑπὸ ἱματίου, ἐλλείπει. Ἐκτείνει τὰς χεῖρας ἵνα λάβῃ ἀντικείμενόν τι παρὰ παιδός, ἱσταμένου πρὸ αὐτοῦ. Ὁ παῖς παρίσταται γυμνός· τὸ κάτω ἥμισυ αὐτοῦ ἐπίσης ἐλλείπει· κρατεῖ ἐπίμηκες ἀντικείμενον εἰς τὴν προτεταμένην δεξιὰν καί τι ἄλλο, ἐπίσης ἀκαθόριστον, εἰς τὴν ἀριστεράν. Πιθανὸν νὰ ἐκράτει γραφίδα καὶ δέλτον· περατώσας τὴν γραπτήν του ἄσκησιν ἐγχειρίζει ταύτην εἰς τὸν διδάσκαλον.

Εἰκ. 7. Παράστασις τοῦ ἀρυβαλλίσκου 17538.

1 Τοιοῦτον κυμάτιον καθίσταται σύνηθες κατὰ τὸ δεύτερον ἥμισυ τοῦ 5ου π. Χ. αἰῶνος.

2 Ἄλλα ἀγγεῖα ὅμοια κατά τε τὸ σχῆμα καὶ τὴν διακόσμησιν: α) Oxford University, Συλλογὴ D. M. Robinson (CV. Robinson 3, πίν. 32, 2).

β) Ἐκ Nora (Mon. Lincei XIV, 1904, σ. 212 εἰκ. 39).

γ) Ἀθῆναι, Μουσεῖον Ἀγορᾶς P. 10.990 (Hesperia XVIII, 1949, πίν. 91, 47, P. E. CORBETT).

3 J. D. BEAZLEY, BSA XXIX, 1927 - 28, σ. 187 ἑξ. C. H. E. HASPELS, ABF. σ. 216 ἑξ. RICHTER-MILNE, σ. 16.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
22/09/2024 19:04:37 EEST - 18.224.73.55

Ὄπισθεν τοῦ διδασκάλου ἔρχονται τρεῖς παῖδες ἀκολουθούμενοι ὑπὸ κεκυφυίας τινὸς μορφῆς, ἡ ὁποία βαδίζει μετὰ κόπου τῇ βοηθείᾳ ῥάβδου· εἶναι ὁ πρεσβύτης παιδαγωγός.

Ἅπαντες φέρουν ἱμάτια. Ἡ κεφαλὴ τοῦ προπορευομένου παιδὸς παρίσταται κατὰ στροφὴν τριῶν τετάρτων καὶ τὸ ἄνοιγμα τῶν ὀφθαλμῶν εἶναι πρὸς τὰ ἔσω. Ἡ ἀριστερὰ χεὶρ παρίσταται ὡς ἐὰν ἐκράτει δέλτον [1], ἀλλὰ δὲν συμβαίνει τοῦτο. Οὗτος στρέφεται διὰ νὰ ὁμιλήσῃ πρὸς τὸν ὄπισθεν αὐτοῦ ἐρχόμενον παῖδα· οὗτος καλύπτεται ἐξ ὁλοκλήρου διὰ τοῦ ἱματίου, τοῦ ὁποίου τὸ ἓν ἄκρον καταπίπτει ὄπισθεν ἐκ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου. Ὁ ἑπόμενος παῖς κρατεῖ διὰ τῆς δεξιᾶς λύραν καὶ φέρει ἱμάτιον ἔχον πεποικιλμένην παρυφήν. Τὴν ὅλην παράστασιν κλείει παῖς καθήμενος ἐπὶ ἡμικυκλικῆς ἐξέδρας καὶ παρακολουθῶν διὰ τοῦ βλέμματος τοὺς ἄλλους ἀπομακρυνομένους. Φέρει ἱμάτιον καὶ ἔχει ἐσταυρωμένους τοὺς πόδας· δὲν δύναμαι νὰ εἴπω ἐὰν ἐκράτει ἀντικείμενόν τι. Ἀναμένει τὴν σειράν του διὰ νὰ προσέλθῃ καὶ αὐτὸς εἰς τὸν διδάσκαλον ἢ τὸν ἐξεταζόμενον φίλον του ἢ ἔχει λησμονηθῆ εἰς τὴν θαλπωρὴν τοῦ ἡλίου τῆς σχολικῆς αὐλῆς;

Πολὺ φειδωλὴ χρῆσις ἀναγλύφου περιγράμματος.

Περὶ τὸ 410 π. Χ.

5) Μικροσκοπικὸς σκύφος ἀκέραιος· Ἀριθ. Εὐρ. 17.541 (εἰκ. 9, 1). Ὕψος 0.38, διάμ. μετὰ χειρῶν 0.88, διάμ. ἄνευ χειρῶν 0.58. Διατήρησις κακή. Τὸ χεῖλος ἀποχωρίζεται δι' αὔλακος· ποὺς μᾶλλον ὑψηλὸς ἔχων σχῆμα ἀνεστραμμένου ἐχίνου. Μακραὶ λαβαὶ στρογγύλης τομῆς, λοξῶς τοποθετημέναι. Τὸ ἄνω ἥμισυ τῆς κοιλίας τοῦ ἀγγείου καλύπτεται ὑπὸ λευκοῦ ἐπιχρίσματος ἐφ' οὗ μελανόμορφος, ἄνευ χαράξεως παράστασις, περιοριζομένη μεταξὺ τῶν χειρῶν: μεταξὺ δύο ὀρθῶν ἀνθεμίων ἀδρομερέστατα ἀποδιδομένη σφὶγξ ἐπὶ τῆς μιᾶς ὄψεως καί τι ὁμοιάζον πρὸς τμῆμα σφιγγὸς ἐπὶ τῆς ἑτέρας. Τὸ χεῖλος, αἱ λαβαὶ ἐξωτερικῶς, τὸ κατώτερον μέρος τῆς κοιλίας καὶ ὁ ποὺς καλύπτονται ὑπὸ γανώματος καστανοῦ χρώματος, ὀφειλομένου εἰς οὐχὶ ἀπολύτως ἐπιτυχῆ ὄπτησιν. Ταινία ἐκ τοῦ αὐτοῦ γανώματος κάτωθεν τῆς παραστάσεως. Ὁ πυθμὴν τοῦ ἀγγείου ἐξωτερικῶς ὡς καὶ ἡ κάτω ἐπιφάνεια τοῦ ποδὸς ἔχουν ἀφεθῆ εἰς τὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ. Ἐσωτερικῶς ἀμελὲς ἐπίχρισμα καστανοχρόου γανώματος μετ' ἰχνῶν τοῦ χρωστῆρος βαθυτέρας ἐνιαχοῦ ἀποχρώσεως.

Ὑπάρχουν πολυάριθμα ἀγγεῖα τοῦ αὐτοῦ σχήματος καὶ τῆς αὐτῆς ἀμελεστάτης τέχνης. Ἡ μεταξὺ τῶν ἀνθεμίων παράστασις δύναται νὰ εἶναι σάτυρος, σφίγξ, ἀνθρωπίνη μορφή, ἀνθέμιον ἤ τι ὅλως ἀπροσδιόριστον. Ὁ Sir JOHN BEAZLEY ὀνομάζει τὴν ὁμάδα ταύτην τῶν ἀγγείων «Lindos group» ἐκ τῶν ἀφθόνων παραδειγμάτων τῶν εὑρεθέντων εἰς Λίνδον [2].

Ὑπάρχουν καὶ μελαμβαφῆ ἀγγεῖα τοῦ αὐτοῦ τύπου [3] ὡς καί τινα διακοσμού-

1 Βλ. π.χ. τὸ ἐσωτερικὸν κύλικος εἰς τὸ Petit Palais (CV. πίν. 20,5) καὶ ἄλλης εἰς τὸ Μητροπολιτικὸν Μουσεῖον (RICHTER – HALL, πίν. 80).

2 J. D. BEAZLEY, ABV σ. 581 ἑξ.

3 Π. χ. Hesperia II, 1933, σ. 345 εἰκ. 17 καὶ IV, 1935, σ. 299, εἰκ. 45, 192.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
22/09/2024 19:04:37 EEST - 18.224.73.55

μενα διὰ τῆς δι' ἐπιθέτου χρώματος τεχνικῆς (Six technic)[1]. Ἡ χρονολόγησις αὐτῶν δὲν εἶναι εὔκολος, διότι οὔτε τὸ σχῆμα οὔτε ἡ τεχνοτροπία μεταβάλλονται.

Διδακτικὴ πρὸς τοῦτο εἶναι ἡ σύγκρισις τοιούτων ἀγγείων ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν τῆς Ἀγορᾶς, προερχομένων ἐκ στρωμάτων χρονολογουμένων ἐκ τῶν ἐν αὐτοῖς εὑρεθέντων ὀστράκων ὀστρακισμοῦ περὶ τὸ 486-482 π. Χ.[2], πρὸς τὸ δημοσιευόμενον ἐνταῦθα, τὸ ὁποῖον δύναται, νομίζω, νὰ χρονολογηθῇ ἐκ τῶν ὁμοῦ μετ' αὐτοῦ εὑρεθέντων ἀγγείων εἰς τὰ ἔτη 430-400 π. Χ.

Τὴν χρονολόγησιν ταύτην ἐνισχύουν ὅμοια ἀγγεῖα προερχόμενα ἐπίσης ἐκ τάφων τῆς αὐτῆς περιόδου[3].

Εἰκ. 8. Λήκυθος ἀρ. 17540.

6) Λήκυθος μετὰ μελαμβαφῶν κοσμημάτων κατὰ ζώνας ἐπὶ λευκοῦ ἐπιχρίσματος. Ἀριθ. Εὑρ. 17.540 (εἰκ. 8). Ὕψος 0.164. Συγκεκολλημένη ἐκ δύο τεμαχίων.

Ἀνήκει εἰς γνωστοτάτην κατηγορίαν ληκύθων, τῶν ὁποίων ἡ διακόσμησις συνίσταται ἐκ ζωνῶν πληρουμένων διὰ γραμμικῶν καὶ φυτικῶν κοσμημάτων. Αἱ λήκυθοι αὗται παρήγοντο κυρίως ὑπὸ τοῦ ἐργαστηρίου τοῦ ζωγράφου τῆς Beldam[4].

Ἡ HASPELS δέχεται ὅτι ἡ τάξις τῶν ληκύθων τούτων παρήγετο ἀπὸ τοῦ 470 π. Χ. μέχρι, τοὐλάχιστον, τῶν μέσων τοῦ 5ου αἰ.[5]. Ἡ δημοσιευομένη ἐνταῦθα λήκυθος ἔχει, νομίζω, ἅπαντα τὰ στοιχεῖα, καὶ ὡς πρὸς τὸ σχῆμα καὶ ὡς πρὸς τὴν διακόσμησιν, τὰ χαρακτηρίζοντα τὰς ληκύθους τοῦ ἀνωτέρω ἐργαστηρίου[6]. Ὁ ποὺς ὅμως ἔχει σχῆμα σπείρας μετὰ περιγράμματος μειουμένου κατὰ τὸ κατώτερον μέρος, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δὲν συμβαίνει εἰς τὰς πρὸ τῶν μέσων τοῦ αἰῶνος ληκύθους τῆς τάξεως ταύτης.

Ἡ λήκυθος αὕτη, ὁμοῦ μετ' ἄλλων παραδειγμάτων προερχομένων ἐκ συγχρόνων πρὸς τὸν ἐνταῦθα δημοσιευόμενον τάφον, δεικνύουν νομίζω, ὅτι ἡ τάξις αὕτη τῶν ληκύθων ἐξηκολούθησε νὰ παράγεται ἴσως καὶ μέχρι τοῦ τέλους τοῦ 5ου αἰῶνος[7].

7) Ἐρυθρόμορφος ἀρυβαλλοειδὴς λήκυθος (squat lekythos[8]). Ἀκεραία. Ἀριθ. 17.535 (εἰκ. 9, 3). Ὕψος 0.115, μεγ. διάμ. 0.07.

Ἀνήκει εἰς τὸν τύπον τῆς ἀρυβαλλοειδοῦς ληκύθου, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ ὦμος

1 Π. χ. Bonn, 814. CV. πίν. 39, 3. Lindos, I. σ. 630, 2600.

2 Hesperia XV, 1946, πίν. 47, 111 καὶ 112.

3 Clara Rhodos III, 1929, σ. 247, εἰκ. 244 καὶ 4, 1931, σ. 163, εἰκ. 162.

4 C. H. HASPELS, ἔ. ἀ. σ. 180 ἑξ.

5 ἔ. ἀ. σ. 187.

6 ἔ. ἀ. σ. 171.

7 Εἰς τάφον τῆς αὐτῆς περιόδου, ὅστις περιεῖχε καὶ ἕτερα ἀγγεῖα ὅμοια πρὸς τὰ τοῦ τάφου τοῦ Περιστερίου, εὑρέθη ἡ πλησιεστέρα κατά τε τὸ σχῆμα καὶ τὴν διακόσμησιν λήκυθος τῆς τάξεως ταύτης (Clara Rhodos III, 1929, σ. 247, εἰκ. 244).

Ἕτερον παράδειγμα ληκύθου τῆς αὐτῆς τάξεως ἐκ συγχρόνου τάφου βλ. εἰς Hesperia IV, 1935, σ. 476, εἰκ. 1.

8 J. D. BEAZLEY, V. A. σ. 177. RICHTER καὶ MILNE σ. 15

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
22/09/2024 19:04:37 EEST - 18.224.73.55

δὲν τονίζεται, ἀλλ' ἡ καμπύλη τοῦ περιγράμματος κατέρχεται ἑνιαία ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ μέχρι τοῦ ποδός.

Αὖλαξ κατὰ τὴν ἕνωσιν τοῦ στομίου μετὰ τοῦ λαιμοῦ καὶ ἑτέρα ἐλαφρὰ αὖλαξ κατὰ τὴν ἕνωσιν τοῦ λαιμοῦ μετὰ τῆς κοιλίας· δακτύλιος, δημιουργούμενος ὑπὸ δύο ἀβαθεστάτων αὐλάκων, κατὰ τὸ μέσον περίπου τοῦ λαιμοῦ. Αὖλαξ ἀφεθεῖσα εἰς τὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ, κατὰ τὴν ἕνωσιν τοῦ ποδός.

Γυνὴ πρὸς τἀριστερὰ κρατοῦσα ταινίαν εἰς τὴν ἀριστερὰν χεῖρα· φέρει χειριδωτὸν χιτῶνα καὶ ἱμάτιον καὶ ἐπὶ τῆς κόμης ταινίαν ἐξ ἐπιθέτου χρώματος νῦν

Εἰκ. 9. Τὸ περιεχόμενον τοῦ τάφου τοῦ Περιστερίου.

ἐξαφανισθέντος. Πηλόχρους γραμμὴ περιοριζομένη μόνον κάτωθεν τῆς μορφῆς, δηλοῖ τὸ ἔδαφος.

Ποὺς εἰς σχῆμα δακτυλίου. Ἡ πλαγία ὄψις τοῦ ποδὸς καὶ ἡ κάτω αὐτοῦ ἐπιφάνεια ἔχει ἀφεθῆ εἰς τὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ. Ἀβαθὴς κατακόρυφος αὖλαξ ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιφανείας τῆς χειρός. Ἡ λαβὴ ἐσωτερικῶς ἔχει ἐπιχρισθῆ διὰ γανώματος. Ἐπίσης τὸ στόμιον καὶ ὁ λαιμὸς ἐσωτερικῶς.

Ἡ τεχνοτροπία καὶ τὸ περίγραμμα τοῦ στομίου δικαιολογοῦν, νομίζω, τὴν τοποθέτησιν τοῦ ἀγγείου τούτου κατὰ τὰ ἔτη 430-400 π.Χ.

8) Ἀρυβαλλοειδὴς λήκυθος (squat lekythos). Ἀριθ. 17.542 (εἰκ. 9,7). Σῳζόμενον ὕψος 0.90. Τὸ στόμιον, τὸ ἄνω τμῆμα τοῦ λαιμοῦ μετὰ τοῦ ἐνταῦθα συνδεομένου τμήματος τῆς χειρὸς καὶ μέρος τοῦ ποδὸς ἐλλείπουν.

Ἐλάχιστον μέρος τῆς ἐπιφανείας διασῴζεται καὶ τοῦτο ἀπολεπισμένον. Συγκεκολλημένη ἐκ τεμαχίων καὶ οἰκτρῶς κατεστραμμένη. Ἀνήκει εἰς ἕτερον τύπον

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
22/09/2024 19:04:37 EEST - 18.224.73.55

ἀρυβαλλοειδοῦς ληκύθου μετὰ αἰσθητῶς τονιζομένου ὤμου, ὁ λαιμὸς ἁπλοῦται περισσότερον ἐπὶ τοῦ ὤμου καὶ τὸ περίγραμμα τοῦ ποδὸς εἶναι διάφορον ἀπὸ τὸ τῆς προηγουμένης ληκύθου. Ἐλαφρὰ αὖλαξ κατὰ τὴν ἕνωσιν τοῦ λαιμοῦ. Ἡ διακόσμησις, τῆς ὁποίας ἐλάχιστον τμῆμα διεσώθη, ἀποτελεῖται πιθανόν, μόνον ἐκ ταινίας κατὰ τὸ ἄνω μέρος τῆς κοιλίας πληρουμένης διὰ κοσμήματος[1]. Τὸ κατώτερον τμῆμα τῆς πλαγίας ὄψεως τοῦ ποδὸς καὶ ἡ κάτω ἐπιφάνεια τοῦ πυθμένος ἔχουν ἀφεθῆ εἰς τὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

Ἀγγεῖον ἀπαντῶν συνήθως εἰς τοὺς τάφους τοῦ δευτέρου ἡμίσεος τοῦ 5ου π. Χ. αἰ.

9) Μελαμβαφὴς οἰνοχόη τύπου VIII (mug) Ἀριθ. 17.537 (εἰκ. 9,2). Ὕψος 0.66. Συγκεκολλημένη ἐκ τεμαχίων καὶ συμπληρωθεῖσα διὰ γύψου.

Ἐλαφρὸς δακτύλιος κατὰ τὴν ἕνωσιν τοῦ λαιμοῦ μετὰ τῆς κοιλίας τοῦ ἀγγείου. Αὖλαξ κατὰ τὴν ἕνωσιν τῆς λεπτῆς δακτυλιοειδοῦς βάσεως. Διμερὴς λαβή. Ραβδωτὴ διακόσμησις.

Ἓν ἐκ τῶν συνηθεστέρων σχημάτων ἀγγείων εἰς τάφους τοῦ δευτέρου ἡμίσεος τοῦ 5ου π.Χ. αἰ.[2].

10) Μελαμβαφὴς σκύφος κορινθιακοῦ τύπου· ἀριθ. 17.536 (εἰκ. 9,4) Ὕψος 0.54. Συγκολληθεὶς ἐκ τεμαχίων, ὧν τινα ἐλλείπουν. Ἡ κάτω ἐπιφάνεια τοῦ ποδὸς ἔχει ἀφεθῆ εἰς τὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ καὶ ὁ πυθμὴν κοσμεῖται ὑπὸ δύο συγκεντρικῶν κύκλων.

Ἕτερον σύνηθες ἀγγεῖον εἰς τάφους τοῦ δευτέρου ἡμίσεος τοῦ 5ου π.Χ. αἰ.[3]

Στηριζόμενοι κυρίως ἐπὶ τῆς τεχνοτροπίας τῶν ἀγγείων τῶν φερόντων ἐρυθρόμορφον παράστασιν καὶ βοηθούμενοι ὑπὸ τοῦ σχήματος αὐτῶν ὡς καὶ ἄλλων ὁμοίων, προερχομένων ἐκ συγχρόνων τάφων, δυνάμεθα, νομίζω, νὰ τοποθετήσωμεν τὸ περιεχόμενον τοῦ τάφου τούτου εἰς τὰ ἔτη 430-400 π. Χ.

ΒΑΡΒΑΡΑ Θ. ΦΙΛΙΠΠΑΚΗ

1 Συνήθης διακόσμησις αὐτοῦ τοῦ τύπου τῆς ἀρυβαλλοειδοῦς ληκύθου· βλ. π. χ. Hesperia IV, 1935, σ. 480, εἰκ. 4,53.

2 βλ. π.χ. Hesperia IV, 1935, σ. 476 εἰκ. 1 ἀριθ. 50 καὶ 51, καὶ Hesperia XVIII, 1949, πίν. 93 ἀρ. 78-80.

3 Βλ. CV. Oxford 2, κείμενον πίν. 65, 24. Hesperia IV, 1935, σ. 506 (L. TALCOTT). Hesperia XVIII, 1949, σ. 319-20 (P. E. CORBETT).

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
22/09/2024 19:04:37 EEST - 18.224.73.55